

Loturak Emakumeok Portugalete
Migratutako hitzak II

Loturak Emakumeok. Portugaleten gauza asko gertatzen dira. Esperientzia gogorrak espazio seguru batean partekatzeko beharrezkoak direnak baino askoz gehiago. Gure istorioak kontatzeko behar baino askoz gehiago, inoiz entzungo ez gintuzten pertsonengana iristeko. Egoera ahulenean dauden emakume migratuak ahalduztzen jarraitzeko behar direnak baino askoz gehiago.

Loturak Emakumeok. Portugaleten emakumeek elkar ezagutzen dute, begietara begiratzen diote elkarri, elkarren parean hitz egiten dute, kafea, negarra, barreak, ametsak eta kezkak partekatzen dituzte. Loturak Emakumeok. Portugaleten emakumeek magia gertatzea lortzen dute, emakumeak elkartzen direnean sortzen den magia.

Argitalpen honek udalerriko bizilagun batzuek idatzitako 19 gutuneta zerbitzatutako magia horren zati bat jasotzen du eta horretarako osagai nagusi gisa beren bizitzetan garrantzitsua den objektu bat erabili dute.

On egin! Eta bizi dadin luzaro *Loturak Emakumeok*.

2024. Portugalete, Bizkaia

Babesleak:

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

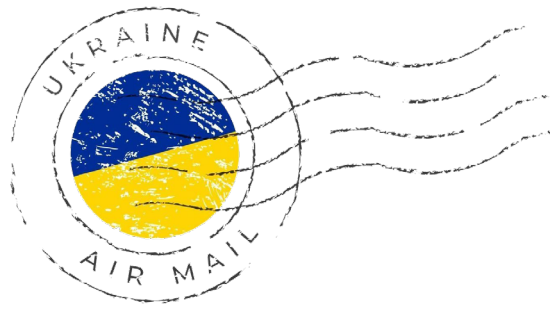
BERDINTASUNA + IGUALDAD

BIZKAIKO FORU ALDUNDIAK SUSTATUTAKO EMAKUMEEN
ETA GIZONEN ARTEKO BERDINTASUNERAKO EKIMENAK
INICIATIVAS PARA LA IGUALDAD DE MUJERES Y HOMBRÉS
APOYADAS POR LA DIPUTACIÓN FORAL DE BIZKAIA

Igorleak

Anna Kuzmina (Ukrania)	4
María Auxiliadora (Nikaragua)	5
María Luz (Portugalete)	6
Mónica (Errumania)	7
Saida (Maroko)	8
Ola (Venezuela)	9
Hayart (Maroko)	10
Mildred (Nikaragua)	11
Luz Marina (Venezuela)	12
María del Carmen (Portugalete)	13
María del Carmen (Venezuela)	14
Thiam (Senegal)	16
Amaia (Portugalete)	17
Flor de María (Venezuela)	18
Marine (Georgia)	19
María Jesús (Portugalete)	20
Mouna (Maroko)	21
Samina (Pakistan)	22
Joice (Brasil)	23

Kaixo, amonatxo,

Gogoan duzu Jarkoveko sotoan egon ginenean? Gogoan duzu nire ama ere gurekin egon zela? Aingerutxoaren zintzilikarioa oparitu zidan, babestu nintzan. Gerra hasi baino askoz ere lehenago erosi zidan, eta ni neu aspalditik nenbilen horrelako baten bila. Egun batean, berarekin hitz egiten nengoela, zintzilikario polit baten bila nenbilela esan nion. Ez zen handiegia ez txikiegia izan behar, egunero erabili nahi nuelako. Nik Andre Mariaren aurpegiarekin daukazu medailari erreparatu nion behin. Soinean daramazu beti, eta babestu egiten zaitu. Oso-oso gustuko izan nuenez, horrelako zerbait eduki nahi nuen niretzat. Aingerutxoa izatea otu zitzaidan. Oso politak dira, eta babestu ere egiten zaituzte. Neure amari esan nion. Hilabeteak eman nituen bila. Azkenean, txiki polit bat aurkitu nuen, eta amari eskatu nion oparitzeko. Oparitu egin zidan, baina, azkenean, ez zen bila nenbilena izan. Bila eta bila jarraitu nuen, baina ezer ez.

Jarkoveko sotoan, amak aingerutxo eder hau atera zuen. Bihotz baten gainean dago eserita, eta izartxoa dauka eskuan. Zintzilikario ezin ederragoa da. Amak berak jarri zidan soinean. «Honek babestu eta zaindu egingo zaitu», esan zidan. Benetan hunkigarria izan zen. Aspaldidanik bila ibili nintzen zintzilikarioa zen, eta, horrez gain, une ezin bereziagoan oparitu zidan. Hobeto ezin. Bere esanetan, dendaz denda joan zen hobeezinaren bila, eta nire urtebetetzerako gorde zuen. Hala ere, bere ustetan, une hura hobea izan zen niri emateko. Malkoa zeridan. Orain arte, beti-beti eraman dut soinean, eta babestu eta bedeinkatu egiten nauela uste dut.

Azkenean, zurea bezalako zintzilikario berezia daukat!

Anna Kuzmina

Kaixo, aita, nola zaude?

Catarinan egon nintzela azaltzeko idazten dizut. Hango tailer asko bisitatu nituen, eta, bertan, banbua zein liana lantzen zituzten. Artisauek egiten dituzten gauza zoragarri guztiak ikusi ahal izan nituen! Lanparak, saskiak, haizemaileak, mahaiak, aulkiak, eserlekutxoak eta sofak. Apoyo urmaeleko paisaia ezin ederragoa miretsi eta, horrez gain, marinben musika ere entzun ahal izan nuen. Leninekin dantzatu eta gozatu nuen! Nirekin ekarri nuen saskia oparitu zidan. Oso garrantzitsua da niretzat, nire jaioterriaren zein ohituren oroigarria delako. Orain, urrun nagoenez, artisauak saskia egin zueneko unea dakarkit gogora, eta bertara itzultzen naiz. Oso urrun banago ere, saskia nire sustraien oroigarria da.

Aita, azaldu egin nahi dizut Nikaragutatik irteteen oso gauza latzak bizi izan nituela. Costa Ricara iristean, Lenin eta biok banatu egin behar izan ginen. Gero, Espainiara bidaiatu nuen, eta, horren ondorioz, ziurgabetasun apur bat sentitu nuen arren, gizatasun handia aurkitu nuen. Gero, honaino bidaiatu nuen, eta hementxe bizi naiz orain. Aita, zoriontsu nagoela esan nahi dizut. Euren ametsak eta ilusioak dituzten emakumeen taldea ezagutu nuen, eta, zenbait jatorritakoak diren arren, bihotz berbera dute guztiek.

*Oso faltan zaitut,
María Auxiliadora*

Nire amari

Eraztun hau nire bizitzaren parte izan da betidanik. Zurea zen ni neu jaio baino lehenagotik. Oso maite zenuen pertsona batek eman zizun opari.

Burgoseko iparraldeko herrixka batean bizi zinen. Bertako bizimodua oso latza zen, eta, betidanik gertatu den bezala eta gaur egun ere gertatzen den bezala, jende askok emigratu egin behar izan zuen. Haietako batek, nire birraitonarekin Mexikora emigratu zuenak, oparitu zizun. Espainiara itzuli zen bidaietako batean, pertsona horrek eraztuna ekarri zuen hamazortzi urteko neskatoa zinen zurentzat.

Oso adin goiztiarretik, banekien oso garrantzizkoa zela nire amarentzat, altxorra izango balitz bezala gordetzen zuelako eta une garrantzitsuetan baino ez zuelako erabiltzen. Berarentzat, balio sentimental handia zeukan, bere jaioterriko bizimoduarekin, familiarekin eta joan mendeko berrogeiko hamarkadan igarotako gaztaroarekin lotzen zuelako.

María Luz

Amonatxo maitea:

Hamabi urte igaro dira joan zinenetik! Beti zaitut gogoan, beti zaude nire bihotzean. Elkarrekin egon ginen denbora daukat faltan. Zure aholkuak eta zure laguntza behar ditut. Zer esatea nahi duzu? Nire bizitza lasaiago dago. Bakarrik nago, orain ez naizelako Mariusekin bizi. Espainian jarraitzen dut. Orain, neure bizitza daukat neure eskuetan, ez naiz inoren menpe bizi, baina, badakizunez, betidanik mantendu dut neure burua bakar-bakarrik. Elkarrengandik hurbil egon ginenean, ez nuen ezer faltan, eta, beharbada, zerbait faltan baneukan, zuk gauza guztietan laguntzen zenidan.

Elkarrekin lo egiten genueneko gauak dauzkate faltan. Zu den-dena zinen niretzat, falta zitzaidan maitasuna ematen zidana. Errumaniara, etxera, itzultzen naizenean, semeak gogoan zaitu zu, eta zuri buruz hitz egiten dugu. Prestatzen zenion janaria faltan duela esaten dit.

Neure semearen oroitzapen hau daukat. Egun batean, nire aitak ikastetxera eraman zuen, eta honako hauxe galdetu zion irakasleak: «zer ematen diozu jaten hain garaia den ilobari?». Nire aitak irakasleari esan zion nire semeak esne asko edaten zuela biberioan. Irakasleak hauxe galdetu zion nire semeari: «zure adina edukita, esnea edaten duzu biberioan?». Etxera itzuli zirenean, nire semeak hauxe esan zion nire aitari: «ezin zenuen beste ezer esan?». Nire gurasoek etxean zeukaten behiaren esneaz betetzen zuten biberioa. Ikastetxetik itzultzen zenean, orduan hamar urte zituen semeak bi biberoi ere edaten zituen. Gero, janaria jaten zuen!!

Gure bihotzetan beti egongo diren oroitzapen asko dira.

Oso maite zaitut, eta beti maite izango zaitut.

Zure ioba gogokoena,

Mónica

Badiáa adiskidea:

Hautzarotik egon ginen elkarrekin, harik eta zu Ingeniaritza ikastera joan zinen arte eta ni Espainiara etorri nintzen arte. Hala ere, pozik nago, telefonoz deitzen diogulako elkarri, eta maitasuna zein errespetua ematen dizkigun harreman hau indartzen jarraitzen dugulako. Nik neuk hemengo bizimodua nolakoa den azaltzen dizut, zuk leku hau ezagutzen ez duzulako.

Badiáa ahizpatxoa, orain dela hiru urte zapia eman zenidan oroigarri, Marokora egin nituen bisitaldietako batean. Soinean jartzen dudak bakoitzean, alaitasuna eta oroimina sorrarazten dizkit. Ramadanen eta Eid al Adhan (Arkumearen jaian) erabiltzen dut, baita zoriontsu eta pozarren nagoenean ere. Erabiltzen dudanean, herrimina sentitzen dut, Marokon utzi nuen hautzaroa gogoratzen dudalako. Izan ere, Tangerren elkar ezagutu genuen, auzokoak ginen eta elkarrekin jolasten ginen.

Saida

Efraín Luciano:

Lerro hauen bidez, eskerrak eman nahi dizkizut itsas zaldien formako belarritakoengatik. Ikusten ditudan bakoitzean, egun hartan, harremanetan egon zineten lehenengo aldian eta bakarrean, soinean zeraman balio handiko zerbait ematea neska harentzat zer izan zen irudikatzen saiatzen naiz.

Zu Venezuelara itzuli zinen Buenos Aireseko bidaia batetik. Ni neu amaren etxean nengoen. Belarritakoak eman zenizkidan, eta neska batek dinamika baten parte moduan eman zizkizula azaldu zenidan. Izan ere, bertan, alboko kideak soinean zeraman balio handiko zerbait eman behar zion beste kideari. Neska hura nire antzekoa zela esan zenidan eta horregatik eman zenizkidala. Oso hunkigarria izan zen niretzat, eta ezagutzen ez dudana neska horren eskuzabaltasunaren zati bat igorri zidaten. Neska horrek ez daki maitasunez gordetzen ditudala. Nire kolore gogokoena dute, eta itsas animalia baten adierazgarri dira. Eguzkia eta itsasoa ditut elikagai, indarra ematen didate.

Belarritako hauek zeinen eskuzabalak izan behar garen gogorarazten didate. Venezuelatik ekarri nituen oroigarri polit moduan, eta, ikustean, zenbat maite zaitudan oroitzen dut.

Badakizu zu eta zure familia ederra ongi etorriak zaretela hemen.

Agur!

Zure izeba Ola.

Ama,

Marokora bisitan joan nintzaizuneko argazkia ikusi dut, eta Espainian paperak lortu nituen eguna gogorazten dit. Niretzat liluragarria izan zen zazpi urte zu ikusi gabe egon ondoren zurekin egon ahal izatea. Horrez gain, oso pozik nengoen, tratu txarrak ematen zizkidan senarrarengandik dibortziatu nintzelako. Argazkia atera zutenean oso une zoriontsuan nengoen. Aya eta Ryan seme-alabekin, ahizparekin, bere seme-alabekin eta zurekin, ama, joan nintzen parkera. Sidi Slimanera joan ginen, Marokora itzuli nintzela ospatzeko, bidaia hori egiteko aukera eman zidaten paperak lortu ondoren. Oso zoriontsu nengoen zurekin eta ahizparekin egoteagatik. Kuskusa eta opilak jan genituen jatetxe batean. Garai hartan, nire seme-alabek ez zuten arabieraz ondo hitz egiten. Orain, ordea, badakite, neuk irakatsi diedalako etxean. Arabiera jakitea nahi nuen, Marokora itzultzean beste ume batzuekin jolastu zitezen.

Uda horretan, Bartzelonan eta Bilbon eduki nituen seme-alabak ezagutu zenituzten. Autobusez eta itsasontziz bidaiatu genuen Marokora. Zuk eta familiak abegia emateko jaia eskaini zeniguten, hennarekin, makillajearekin eta jantzi tradizionalekin. Senar ohiarekin bizi izan nuen infernua azaldu nizuen, eta zuok kontsolatu eta zaindu egin ninduzuen. Ez nizun lehenago ezer azaldu, gaixorik zeundenez ez zintudalako gehiago kezkatu nahi. Azaldu nizunean, gogoan daukat zuk ez zenuela gaiari buruz lar hitz egin nahi izan. Gai amaitutzat eman genuen, eta, horrela, gustura egon ahal izan ginen elkarrekin.

Ama, gogoan dut niretzat oso latza izan zela zu Marokon uztea eta Espainiara itzultzea. Oso triste nengoen. Oso faltan zaitut. Hori dela eta, aurten Marokora itzultzeko irrikaz nago, zurekin beste argazki bat atera ahal izateko.

Musu bat,

Hayart

Seme-alaba maiteok:

Badakit badakizuela urteak igaro direla argazki hau atera zenetik, baina jakin egin behar duzue zeinen gogorra izan zen niretzat hain txikiak zinetenean zuok Nikaraguan uztea. Era berean, jakin egin behar duzue sakrifizio guztiek badutela saririk.

Argazki hau eta zuon oroitzapenak beti-beti egon dira nirekin zuok gabe egon naizen lau urte luzeotan. Argazkia amak bidali zidan postaz, eta 2014ko Gabonetan iritsi zen Espainiara. Neure profilean eseki nuen, telefono mugikorrean. Faltan zintuztedanez triste nengoenean, zuon argazkia ikusten nuen. Lo egin baino lehen ikusten nuen azken gauza zen.

Gabriela andreak, Espainian izan nuen lehen nagusiak, markoaren barruan eman zidanean, oso hunkigarria izan zen niretzat. Argazkiarekin batera, oso testu polita ere idatzi zidan. Ez dut ondo gogoratzen zer idatzi zuen, baina hemen zuok gabe egotean egiten ari nintzen sakrifizioari buruzko zerbait zen.

Jainkoari eta egunez eguneko lanari esker, nirekin zaudete orain. Bost urte daramatzazue hemen, eta badakit zuona izango balitz bezala onartu duzuela herrialde hau.

Mildred

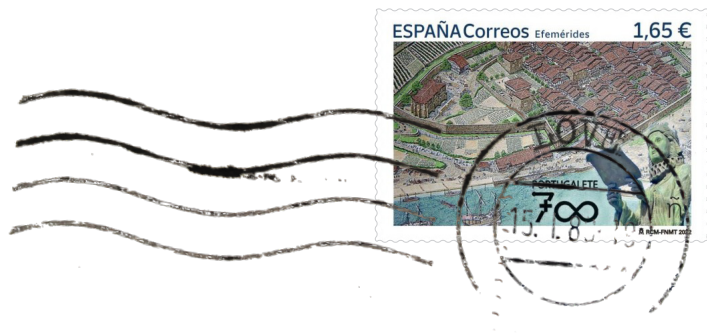

Caty maitea,

Oroigarri hau nirekin ekarri nuen hegazkinean Venezuelatik. Hemen, Espainian, argazkia nire logelan egon da, egunero-egunero ikusi ahal izateko. Orain, oparitu egiten dizut garai hartan oso gustuko zenuen ile kizkurra zeneramalako hain zoriontsu zeunden egunaren oroigarri.

Egun hura garrantzitsua izan zen, Jainkoa hartu zenuelako zeure bihotzean, lehen jaunartzearen bidez. Argazki hau Venezuelako estudio batean atera zuten 2017an. Familia guztia elkartu zen Guaparoko Redomako elizan.

Luz Marina Fernández

Nire amarentzat:

Gauzak eskuz esku (edo idunez idun) doaz zenbait belaunalditan zehar. Hona hemen gure kasua: etxean, kameu txikia daukat gordeta. Birramonak iduneko hori jarri zuen egun batean, familiaren argazki batean ahalik eta politen agertzeko, eta, bertan, berak, bere alabak, bere ilobak eta bere birbilobak irribarretsu begiratzen diogu argazkilariari. Neure alabaren argazkia erantsi nuen lauron argazki horretan, eta, orain, nesken bost belaunaldi gaude argazki berean.

Birramonaren kameuak gure familiako emakume batetik bestera pasatzen jarraitzea nahi izan dut. Bere hurrengo urtebetetzean, gauza miragarri hori oparituko diot neure alabari, lotu egiten gaituelako eta familia borrokalari bezain zoragarritik gatozela gogorarazten digulako.

Azaldu egingo diot birramonak aholkatu egin zidala neska langilea izan behar nintzela, baina oso dibertigarria ere bai, inoren menpe egon gabe neure kontura bizi behar nintzela eta beti-beti ikasi egin behar nuela eta adiskidetasuna partekatu behar nuela.

María del Carmen

Amona Aura maitea:

Argazki hau Covelon elkarrekin bizi izan ginen bi hilabeteetatik geratzen zaidan oroigarri bakarra da. Nire bizitzako une onenak izan ziren, elkarren arteko lotunea geneukan. Beharbada, nire neba José Manuelek argazki hau atera zuen zure etxearen kanpoko aldean uneko argazkien kameraz.

1980ko uztailean, Venezuelatik iritsi ginen Galiziara, zu, aitona eta lehengusu-lehengusinak ezagutzeko. Familia Portugaleten bizi zen; eta gu, Venezuelan. Hala ere, urte hartan, Galizia, aitona-amonen etxea, izan zen elkargunea. Zure zelaia, basafruituen usaina zeukana, amona. Gu taxian iritsi ginen aireportutik, eta zuok paseoan joan zineten, baina laster itzuli zineten, eta agurrak zein besarkadak izan ziren nagusi.

Zurekin, lehengusu-lehengusinak eta ni irteten ginen baratzera eta masustak biltzera. Auzokideak bisitatzen genituen, eta, arratsaldean, lehengusu-lehengusina guztiok Pequeño ibaira joaten ginen bainatzera. Nire lehengusu Fernandok igeri egiten irakatsi zidan bertan. Eguna luzeagoa zenez, luzaroan egoten ginen, harik eta gaua iritsi arte. Etxera itzultzean, sutegia pizten genuen janaria prestatzeko eta berotzeko. Familia osoak mahaiaren inguruan hitz egiten zuen. Honako hauexek ziren emakumeak: nire lehengusina Azucena, zu, amona, nire izeba Silvana, nire ama Amelia eta bostok. Gainerakoak mutilak ziren: nire lehengusu Fernando eta Ricardo, bikiak, nire neba, aitona Manuel eta nire osabak.

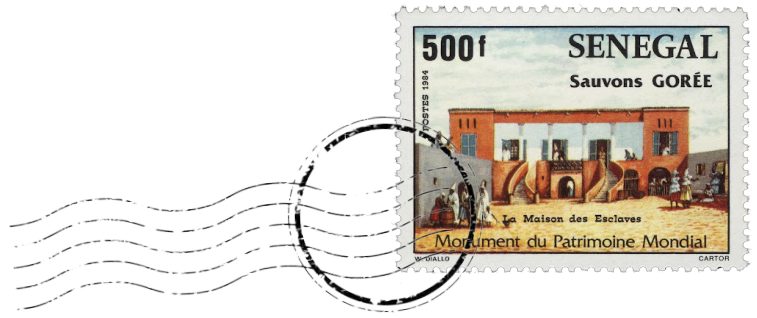

Laurogeiko hamarkadako Venezuelan, egun grisak ditut gogoan, ia-ia ez ginen etxetik irteten eta nire ama oso babeslea zen. Geure egunez egunekoan, ikasi egiten genuen, zinera joaten ginen edo beste auzokide baten etxera joaten ginen. Oso berezia zen. Galizian, ordea, eguzkia eta alaitasuna ziren nagusi, eta beti-beti geunden kalean oso gauza dibertigarriak egiten.

Berrogeita hiru urteren ostean, 2019an Espainiara bizitzera etorri nintzenean, lehengusu-lehengusinak elkartu ginen taberna batean. Hurrengo egunean, Ricardok idatzi zidan, eta argazki hau bidali zidan telefonoz: «gogoan duzu?», galdetu zidan. «Bai», erantzun nion. Amona Aura, etsipenez oroitzen zaitut!

María del Carmen

P.D. Zure antza dudala dio familiak!

Chere Baita,

Orain Sestaon bizi naiz, baina Portugaletera etorri nahi nuke bizitzera, geure lagunekin egoteko. Nire ustez, askoz politagoa da, eta, horrez gain, nire seme Falou Portuko ikastetxera doa. Bertako alokairuak oso garestiak dira, ordea.

Espainiako onena osasun-arloa da. Gaixorik nagoenean, ez nago kezkatuta, badakidalako arreta emango didatela. Hemengo eguraldia ere badut nahiago, Senegalen bero handia egiten duelako.

Hemengo jendea dut gustuko. Zoriontsua da, jaia du gogoko. Nire semeak ere jaia du gustuko. Badirudi Falou benetako euskal herritarra dela. «Ama, goazen Portura zerbait hartzera!», esaten du. Neure familia, neure ama eta neba-arrebak ditut faltan. Gauza asko ditut faltan, baina zoriontsua naiz.

Thiam

Ama,

Oso harro nago zurekin. Eskerrak eman nahi dizkizut, zeure erara, lehen auzoko bizitzan egiten zen bezala, solidarioa izateko hezi ninduzulako. Nahiz eta zeure seme-alabak eduki, auzokoen seme-alabak zaindu zenituen. Besteak beste, zeure auzokide baten alabari eman zenion arreta beste alaba bat izango balitz bezala. Batzuei janaria eta beste batzuei sabaia eman zenien, baita maitasun handi-handia, musuak eta besarkadak ere.

Orain dela hamar urte gutxi gorabehera, bihotzak josi genituen Senegalgo neskatilei eta emakumeei laguntzeko. Oraindik ere, maiteminduen egunerako saltzen dira azoketan. Zuk josi zenituen bihotzetako bat daukat gordeta. Koadro batean dut etxeko sarreran. Leku egokia dela uste dut, irteten naizenean eta sartzen naizenean ikusten dudalako eta, horrela, zer adierazi nahi duen ahazten ez zaidalako.

Gauzak asko aldatu dira zure bizitzan, baina zuk zeure onena ematen duzu beti, materiala edo sentimentala. Tolerantea izan zara emigrazioarekin, garai hartan gaur egungoak ez bezalako eskualdeetatik bazetorren ere.

Zure ilobek eta seme-alabok oso-oso maite zaitugu, eta maitasuna emateko eta solidarioak izateko hezi gintuzula baloratzen dugu.

Amaia Méndez Aparicio

Ahizpatxo,

Gogoan duzu zurekin hitz egin nuela eta Espainiara etorri nahi nuela esan nizula? Seguru banengoen joan nintekeela erantzun zenidan. Bidaiatzeko baimena eskatzen ari nintzaizula sentitu nuen, lotune handi-handia dudalako zurekin. Nahiz eta ez zauden, mundu honetan egongo bazina bezala sentitzen dut oraindik, beste plano batean dauden nire senide maiteekin sentitzen dudanez bezala; esate baterako, amarekin, aitarekin, nire lobarekin, nire senarrarekin.

Mona, ahizpatxo! Orain, lasaiago nago, eta eskerrak ematen ditut hemen egoteagatik.

Nik neuk argazki hau atera nuen amak Maicaon neba-arrebatxoaren argazkiak ateratzeko erosi zuen kameraren bidez. Horrela, egunero ikusi ahal gintuen, berak ez zeukalako denbora askorik gurekin egoteko. Igandeetan baino ez geunden denok elkarrekin, zoriontsu. Gero, zuk, ahizpatxo, argazki hau oparitu zenidan. Ni neu poztu egiten naiz, larregi, esnatzean egunero ikusten dudanean. Handiagotu egin nuen, are handiagoa izan zedin! Neure logelan jarri nuen, aurrez aurre, zuri bedeinkapena eskatzeko.

Flor de María

Ana maitea, nola zaude?

Dena ondo dagoelakoan nago. Gu geu oso ondo gaude, antolatzen ari gara.

Niretzat, seme-alabak egokitu izana da garrantzitsuena. Gogoan duzu zeinen urduri jartzen nintzen umeengatik? Dena dela, oso ikastetxe zoragarrira doaz. Irakasleak oso onak dira, eta ikaskideek harreman ona dute nire seme-alabekin. Klaseko lehenengo eguna oso berezia izan zen haientzat. Oso urduri zeuden, baina oso ondo pasatu zuten, ikaskideek Georgiako banderak, argazkiak eta alfabetoa zituztelako prestatuta. Horrela, ikaskideek gure herrialdea ezagutu dute.

Jendea zoragarria da, eta ez dirudi atzerritarra naizenik. Tradizioak, kultura eta klima gure herrialdekoen nahikoa antzekoak dira.

Zenbait egunetarako gonbita egin nahi dizut, ezagutu dezazun.

*Faltan zaitut,
Marine*

Neba maitea,

Ez dakizu nolako jokoa eman duen familia osoak bizi izan genuen arratsalde atsegin hartan oparitu zenidan ezkurak. Niretzat oso lagungarria izan da geure lurra eta oso tresna gutxiren bidez gauza politak egiteko daukazun trebetasuna gogoratzeko orduan, baina, horrez gain, ondo etorri zait, zenbait jatorritako emakume zoragarrien taldearekin eduki dudan topaketan bizipenak partekatzeko.

Azaldu egin diet arratsalde batean familia osoa joan ginela paseoan eta zuk, neba, egurra aurkitu zenuela. Zizelkatzea gustuko duzunez, ezkurra diseinatu zenuela esan nien eta, horretarako, labana baino ez zenuela erabili tresna moduan. Gure lurraren oroigarri moduan oparitu zenidala esan nien, ezkurra Extremaduraren ezaugarri bereizgarria delako. Luzaroan eduki nuen gordeta, harik eta etxeko giltzekin giltzatako batean jartzea erabaki nuen arte. Horrela, nire iragana, nire oraina eta nire etorkizuna, espero dut, egongo dira lotuta.

Horrez gain, emakume horiei esan nien gure herriraino auto partikularrean baino ezin garela joan, garraio publikoa haraino heltzen ez delako.

Neba, zure oparia deskribatzean sentitu ditudan bezalako sentrazioak eta emozioak idazteko daukazun besteko erraztasuna eduki nahi nuke.

María Jesús Bobadilla

Seme-alabok,

Geure bizitza hobetzeko etorri naiz. Arreba txikia eta Rihabeko soinekoa ekarri ditut nirekin, nigandik hurbil zaudetela sentitzeko. Pozik nago, izeba Khadijarekin bizi naiz eta HHEn (Helduen Hezkuntzako Zentroa) nahiz BaoBaten (Migratzaileen Integrazioa Sustatzeko Elkarteak) ikasten dut. Emakumezko eta gizonezko adiskideak egin ditut ikastera noan lekuan. Hantxe hasi naiz hizkuntza erabiltzen, baina zail samarra da niretzat. Lehengusinekin irteten naiz paseoan, baita erosketetan ere.

Ez dut ez lanik ez paperik, baina badaukat itzaropenik. Hemen lanik eta bizitokirik ez aurkitzea da zailena. Neure etxean bizi nahi nuke. Beti-beti zuongatik nago kezkatuta: gaixorik egongo ote zareten edo ezer behar ote duzuen. Zuon nebagatik nago oso urduri, autoarekin edo lagunekin arazoak eduki ditzakeelako. Mugikorraren bidez ikustea dut gustuko, baina oso zaila da, elkarri deitzen diogun bakoitzean nire bihotza erabat tristetzen delako.

Mouna

Ama,

Bilbon bizi naiz. Oso pozik nago. HHEn (Helduen Hezkuntzako Zentroa) ikasten dut, gaztelania ikasteko eskolan, hain zuzen ere. Nire adiskide Hannadi orain dela bost urte ezagutu nuen, eta berarekin joaten naiz paseoan. Nire laguna da. Egia esan, nire familia da. Oso jatorra, maitekorra eta azkarra da, eta badaki zer arazo dituzten gainerakoek. Beste emakume batzuek bezala, neuk ere bereganako konfiantza handia daukat. Etorkizunean ere badaukat konfiantzarik.

Marokoko lagun asko ditut. Haiek eta Hannadi nire familia dira. Era berean, euskal adiskidea ere badaukat, Isabel, eta nire gaztelaniako irakaslea da. Asko ikasten dut berarekin, eta berak ere badaki zein diren nire arazo guztiak. Klasearen ostean, hamabost minutu geratzen da, nola lagundu ahal digun galdetzeko. Nire etxean ere egon da! Senarra hil zitzaidanean, paper eta izapide guztiak egiten lagundu zigun. Bera izan zen doktoreari deitu ziona eta ospitalera lagundu ziguna. Beraz, gaztelaniako irakaslea baino gehiago da guretzat.

Samina

Ama,

Gogoan duzu umetan ikasgelara sartu baino lehen ilaran jartzen ginela, Brasilgo himnoa abesten genuela, otoitz egiten genuela eta, segidan, ikasgelara joaten ginela? Horixe dut gogoan. Hunkigarria da niretzat.

Espainiara bizitzera etorri baino lehen, orain dela bost urte-edo hiritik paseoan genbiltzanean erosi nuen Brasilgo bandera ekartzeko eskatu zidan senarrak. Orain, etxeko egongelan daukagu jarrita, harro gaudelako geure izaerarekin eta geure sorlekuarekin. Dena dela, abegia ematen digun herrialde hau maitatzeko eta errespetatzeko gaude hemen.

Hona iritsi eta bandera atera ondoren, koloreen dardara, itsasoa, zerua eta geure jendearen gizatasuna sentitu nituen. Bandera hori ikusita, egunen batean berriro ikusiko zaitudan itxaropena daukat. Familia osoa aurkituko dut, den-denak ondo egongo dira eta urrun egon nintzen urteetako gauza onak azalduko dizkidate. Neure ohiturak, itsasoa, musika eta guztiok mahaiaren inguruan elkartzen ginen igandeak dauzkat faltan.

Ondo, ondo nagoela diotsut, baina txarto egon nintzela, hainbat eta hainbat gauza utzi nituelako atzean neure seme-alabentzako bizitza hobea lortzeko. Horixe bera da ama izatea, bedeinkapenak konkistatzeko oztopoak haustea. Horrelaxe irakatsi zenidan, ama, eta zure aholkuak hartzen ditut kontuan.

*Maite zaitut, ama,
Joice Sales*

Migratutako hitzak II, Loturak Emakumeok. Portugalete

proiektuaren baitan sortutako kontakizunen bigarren edizioa da eta Moviltik Kultur Berrikuntzako Elkartek diseinatu eta koordinatu du. Portugaleteko Udalak eta BFAko Berdintasun Arloak finantzatzen dute. Astrid Villanueva Zaldok erraztu ditu kontakizun idatziak sortzeko prozesuak. Kontakizunez gain, sei bideo-testigantza sortu dira eta www.moviltik.org webgunean ikus daitezke

